

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1536

Vragen van het lid **Jasper van Dijk** (SP) aan de Minister van Buitenlandse Zaken over *import van uranium uit Rusland* (ingezonden 11 oktober 2022).

Antwoord van Minister **Hoekstra** (Buitenlandse Zaken), mede namens de Ministers voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking en voor Klimaat en Energie (ontvangen 14 februari 2023). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 543.

Vraag 1

Is het juist dat EU-lidstaten ter waarde van circa 200 miljoen euro aan uranium uit Rusland importeren? Zo nee, hoe zijn dan de feiten?¹

Antwoord 1

Volgens het jaarrapport 2021 van de Euratom Supply Agency (ESA) is er in 2021 2,358 ton natuurlijk uranium vanuit Rusland naar de EU-lidstaten geëxporteerd. De gemiddelde prijs voor alle geïmporteerde uranium in de EU is volgens ESA in 2021 89 euro/kgU, waarbij de gemiddelde prijs voor uranium uit de zogenaamde CIS landen (Rusland, Kazachstan en Oezbekistan) echter ca 17% lager is. Daarmee komt de totale waarde van import aan natuurlijk uranium uit Rusland in 2021 op ca 175 miljoen euro uit.

Vraag 2

Ter waarde van welk bedrag wordt uranium uit Rusland naar Nederland geëxporteerd?

Antwoord 2

Sinds de Russische invasie van Oekraïne is er geen uranium vanuit Rusland naar Nederland geëxporteerd.

Vraag 3

Voor hoeveel procent van de elektriciteitsproductie is Nederland afhankelijk van Russisch uranium?

¹ «Russia's nuclear exports untouched by EU sanctions», EU Observer, 7 oktober 2022, <https://euobserver.com/world/156226>.

Antwoord 3

Er is geen afhankelijkheid van de elektriciteitsproductie in Nederland van Russisch uranium.

Vraag 4

Is het juist dat de import van uranium (in september) werd besproken in het kader van de EU-sanctiepolitiek? Is het tevens juist dat Polen, Ierland, Estland, Letland en Litouwen hebben gepleit voor een embargo op invoer van uranium uit Rusland? Zo nee, wat zijn dan de feiten?

Antwoord 4

De sectorale maatregelen in sanctiepakketten worden voorgesteld door de Europese Commissie, waarbij de lidstaten voorstellen kunnen aandragen. Het kabinet kan niet ingaan op de onderhandelingspositie van individuele lidstaten.

Vraag 5

Wat was de positie van Nederland in deze discussie?

Antwoord 5

De uitgangspunten voor het kabinet zijn dat alle opties op tafel liggen en dat oog moet worden gehouden voor EU-eenheid en leveringszekerheid. In het achtste pakket, aangenomen op 6 oktober jl., zijn geen beperkende maatregelen ten aanzien van invoer van uranium opgenomen.

De nationale grondstoffenstrategie, die het kabinet in december naar de Kamer heeft gestuurd, heeft als doel de leveringszekerheid van kritieke grondstoffen op middellange termijn te vergroten (Kamerstuk 32 852, nr. 224). De wereldwijde controle over kritieke grondstoffen krijgt naast een economische steeds meer een geopolitieke dimensie. Voor kernenergie is uranium een essentiële grondstof. De geopolitieke risico's op het gebied van materiaalverwerving zijn op langere termijn echter relatief beperkt bij kernenergie. Er zijn wereldwijd voldoende uraniumvoorraden en er is diversiteit aan leveranciers. Hiernaast is het mogelijk om uranium geruime tijd op te slaan zonder degradatie van het materiaal.

Vraag 6

Is het juist dat Hongarije onlangs akkoord is gegaan met de bouw van twee kernreactoren met Russische expertise van Rosatom?² Zo nee, wat zijn dan de feiten? Hoe beoordeelt u dit contract in het licht van de sanctiemaatregelen?

Antwoord 6

In reactie op de Russische militaire agressie in Oekraïne, die startte op 24 februari 2022, heeft de EU beleid ingesteld om hiertegen op te treden. Het genoemde besluit van Hongarije is na deze datum genomen en draagt niet bij aan het uitstralen van EU-eenheid. Hongarije schendt met het besluit over de bouw van twee reactoren echter niet noodzakelijkerwijs EU-regelgeving. Overeenkomstig de beginselen van het Europees energiebeleid is de keuze voor de eigen energiemix aan de lidstaten. Het is aan de Europese Commissie om toe te zien op naleving van sancties door de EU Lidstaten.

Vraag 7

Is het juist dat in Amsterdam minimaal acht brievenbusfirma's gevestigd zijn, die direct gelinkt zijn aan het Russische nucleaire staatsbedrijf Rosatom? Zo ja, wat zijn de precieze feiten en deelt u de opvatting dat een eind aan deze praktijken moet worden gemaakt? Zo nee, wat zijn dan de feiten?³

² Hungary greenlights two new Russian-built nuclear reactors, EUOBSERVER 26 augustus 2022, <https://euobserver.com/tickers/155880>.

³ Russische kernenergie-brievenbusfirma's op het Rapenburg, 24 februari 2022, <https://www.laka.org/nieuws/2022/russische-kernenergie-brievenbusfirmas-op-het-rapenburg-16333>.

Antwoord 7

Het kabinet kan niet op individuele casussen ingaan. In algemene zin dient opgemerkt te worden dat sancties van toepassing zijn op personen en bedrijven op de sanctielijst. Trustkantoren en domicilieverleners zijn verplicht zich aan de Sanctiewet te houden.

Vraag 8

Is het juist dat ongeveer 35% van de verrijking (noodzakelijk voor gebruik in kerncentrales) in Rusland wordt gedaan?⁴ Zo nee, wat zijn dan de feiten?⁵

Antwoord 8

In 2021 werd 31% van de verrijkingdiensten ten behoeve van kerncentrales in de EU in Rusland gedaan volgens het jaarrapport 2021 van ESA.

Vraag 9

Is het juist dat de kerncentrale van Borssele nog economische contacten met Rusland heeft? Zo nee, hoe zijn dan de feiten? Zo ja, deelt u de opvatting dat deze moeten worden beëindigd? Waarom heeft het staatsbedrijf Urenco wel de opwerkingscontracten met Rosatom verbroken, maar kerncentrale-exploitant EPZ niet?⁶

Antwoord 9

In het algemeen doet het kabinet geen uitspraken ten aanzien van bedrijfsvertrouwelijke informatie. EPZ heeft echter via de pers kenbaar gemaakt op dit moment geen directe zaken meer met Rusland te doen. Met het oog op de ontwikkelingen aangaande de Russische agressie in Oekraïne evalueren zij nu de indirecte relatie met Rusland⁷. Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat is op dit onderwerp in contact met EPZ.

Vraag 10

Welke Franse, Duitse, Belgische, Britse, Zweedse of Spaanse kerncentrale-exploitanten laten hun (opgewekt) uranium verrijken door Rosatom en welke niet? Kunt u toelichten waarom sommigen wel en andere niet?

Antwoord 10

Op grond van de openbare informatie van ESA kan niet worden onderscheiden door welke organisaties exploitanten van kerncentrales hun uranium laten verrijken.

Vraag 11

Kunt u een overzicht geven van de lopende (transit-)vergunningen voor transport van uranium van of naar Rusland via of naar Nederland, met daarbij de afzenders, de ontvangers, de aard van de lading en de hoeveelheid? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 11

De ANVS publiceert zijn vergunningen op Autoriteit Nucleaire Veiligheid en Stralingsbescherming (overheid.nl)⁸. Afhankelijk van de beveiligingscategorie van het te vervoeren materiaal kan echter niet van alle vergunningen alle informatie gedeeld worden. Onder de bovenstaande link vindt u het overzicht van de huidige geldende transportvergunningen voor splijtstoffen afgegeven door de ANVS met ontvangers of afzenders in de Russische Federatie.

⁴ Urenco ziet kansen voor uitbreiding nu Russisch uranium uit de gratie raakt, FD.nl 27 september 2022.

⁵ «Kernenergie blijft levensgevaarlijk» zie <https://www.stopdeoorlogamsterdam.nl/kernenergie-blijft-levensgevaarlijk.html>.

⁶ Borssele, hergebruik uranium en Rusland, 3 maart 2022 <https://www.laka.org/nieuws/2022/borssele-hergebruik-uranium-en-rusland-16411> Zie ook noot 4 «Urenco ziet kansen voor uitbreiding nu Russisch uranium uit de gratie raakt», FD.nl 27 september 2022.

⁷ <https://fd.nl/bedrijfsleven/1453176/urencowilmeeruraniumverrijkennubandenmetruslandzijnverbroken>

⁸ <https://puc.overheid.nl/anvs/>

Vraag 12

Deelt u de opvatting dat uranium als onderwerp van sancties gespaard wordt, omdat diverse Europese landen verregaand afhankelijk zijn van uranium en kernenergie en zoals Frankrijk ook directe belangen hebben bij Rosatom? Zo nee, wat zijn dan de feiten? Zo ja, met welke landen bent u in gesprek om hierin verandering te brengen?

Antwoord 12

Het kabinet is op doorlopende basis in gesprek met partners binnen en buiten de EU over het verhogen van de druk op Rusland met nieuwe sanctiemaatregelen. Voor maatregelen tegen de import van uranium uit Rusland is op dit moment onvoldoende draagvlak binnen de EU. Wat het kabinet betreft liggen alle opties op tafel, waarbij oog gehouden dient te worden voor leveringszekerheid en EU-eenheid. Het kabinet kan niet ingaan op de onderhandelingspositie van individuele lidstaten.

Vraag 13

Wat zijn de kosten van het beëindigen van invoer van uranium en uraniumproducten uit Rusland?

Antwoord 13

Het kabinet heeft geen overzicht wat de kosten van invoer van deze producten in de EU zijn en kan derhalve geen overzicht hiervan geven.